

Elżbieta Adamiak

Teologia kobiet w centrum Europy

Salvatoris Mater 1/1, 412-413

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Elżbieta Adamiak

Teologia kobiet w centrum Europy

Pierwsza regionalna konferencja kobiet-teologów pochodzących z krajów Europy Środkowo-Wschodniej odbyła się w dniach 17 – 20 września 1998 r. w Pradze (Republika Czeska). W konferencji na temat *Kobiety i teologia w czasach przejściowych*, zorganizowanej przez Europejskie Towarzystwo dla Badań Teologicznych Kobiet (European Society of Women in Theological Research), uczestniczyło 27 teolożek trzech tradycji chrześcijańskich – ewangelickiej, prawosławnej i katolickiej - z 11 krajów, m. in. z Czech, Białorusi, Chorwacji, Gruzji, Węgier, Litwy, Rosji, Słowacji i Polski. Nasz kraj reprezentowały: Ewa Jaruzelska, Elżbieta Osewska, Elżbieta Adamiak. W obradach uczestniczyły również przedstawicielki zachodniej teologii – pani prezydent ESWTR prof. dr Hedwig Meyer-Wilmes, Niemka wykładająca w Holandii, oraz Michaela Moser, Austriaczka, zarazem odpowiedzialna za współpracę z mediami w Towarzystwie. Celem konferencji, odbywającej się na Wydziale Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Karola, było bliższe poznanie się, wspólna refleksja teologiczna oraz zastanowienie się nad możliwymi sposobami zacieśnienia współpracy kobiet-teologów w naszym regionie. Program konferencji obejmował najpierw refleksję nad najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed teolożkami w naszej części Europy. Dwugłos na ten temat – dr Jany Opocenskiej z Czech i dr Elżbiety Osewskiej z Polski – pokazał, że ich rozumienie nie musi odbiegać od podobnej refleksji w innych częściach Europy i świata. Oprócz kwestii ściśle teologicznych, również społeczne, dotyczące małżeństwa i rodziny oraz zagrożeń ekologicznych kształtują kontekst naszej refleksji. W dalszych dyskusjach na ten temat oraz reakcjach na klasyczny tekst zachodniej teologii feministycznej wykrystalizowało się kilka cech charakteryzujących sytuację kobiet-teologów w naszych krajach:

1. Trzeba pokonywać poważne trudności i bariery, by jako kobieta uprawiać teologię. W niektórych krajach studia teologiczne nie są dostępne dla kobiet, w innych problem zaczyna się po ich ukończeniu – niełatwo otrzymać pracę w Kościele. Istnieją też trudności w pogłębianiu studiów czy dalszych pracach badawczych w teologii.
2. W naszych społeczeństwach istnieje duża niechęć do pojęcia *feminizm*. Niekiedy przyznanie się do sympatyzywania z nim

może nawet prowadzić do utraty miejsca pracy. Wiele z nas widzi swe zadanie w demaskowaniu niektórych pojęć feminizmu jako niekompletnych lub błędnych (np. feminizm jako ruch antykościelny czy antyrodzinny).

3. Można jednocześnie obserwować budzące się zainteresowanie refleksją feministyczną w teologii, zwłaszcza w tworzących się interdyscyplinarnych studiach kobiecych oraz wśród kobiet-teologów, poprzez różne doświadczenia uświadamiających sobie znaczenie ich płci/rodzaju dla uprawianej przez nie teologii.
4. Stwierdziłyśmy też odmiennosc punktu wyjściowego tej rodzącej się refleksji feministyczno-teologicznej w naszych krajach w porównaniu z Zachodem. Na Zachodzie powstanie teologii feministycznej związane było z godziną otwarcia się Kościoła na świat. Dziś w wielu krajach Europy Środkowo-Wschodniej bardzo silne okazują się ruchy niemal fundamentalistyczne, dla których teologia feministyczna jest nie do przyjęcia. Skutkuje to m. in. poczuciem osamotnienia tych kobiet, które próbują dzielić się swym zainteresowaniem kwestiami feministycznymi w teologii. Niejednokrotnie spotykają się one z niezrozumieniem i brakiem akceptacji właśnie ze strony kobiet.

Istotnym punktem konferencji było rozpatrywanie możliwości ściślejszej współpracy pomiędzy nami. Wiele wniósł tu głos obecnej pani prezydent ESWTR, prof. H. Meyer-Wilmes, która w swym wystąpieniu ukazała historię Towarzystwa oraz istniejące w nim od założenia w 1986 roku różnice w rozumieniu teologicznego zadania kobiet, w stosowanym języku oraz w relacji do oficjalnych Kościołów. Tego rodzaju panorama umożliwia poszukanie swego miejsca w Towarzystwie także kobietom z naszej części Europy, tak by istniejące między nami różnice nie powodowały konfliktów, lecz współtworzyły „wielogłosowy chór”.

Maryjne akcenty tego ekumenicznego spotkania to najpierw wspólnie odmówiony podczas rozpoczynającego konferencję nabożeństwa *Magnificat*, następnie głos na temat sytuacji kobiet i Kościołów w Gruzji, zaprezentowany przez Lię Kocherawą, w którym wspomniana została gorąca pobożność maryjna pielęgnowana w tym kraju.

Uczestniczki konferencji nie uzgodniły jakiegoś dokumentu końcowego. Widzimy siebie raczej na początku wspólnej drogi i pracy, a jej owoce będą zależały od intensywności więzi, nawiązanych na spotkaniu w Pradze. Stwierdziłyśmy potrzebę kolejnych konferencji tego rodzaju. Dlatego postanowiłyśmy spotkać się za dwa lata w Polsce.